

Camilla Siotis

Magisterutbildning med ämnesbredd, med inriktning mot IT-stödd distansutbildning – en projektrapport

Ett projekt i samarbete med Högskolan Kristianstad, Uppsala universitet,
Göteborgs universitet, Linköpings universitet och Blekinge tekniska högskola.

Titel Magisterutbildning med ämnesbredd,
med inriktning mot IT-stödd distansutbildning
– en projektrapport

Författare Camilla Siotis

Ett projekt i samarbete med Högskolan Kristianstad, Uppsala universitet,
Göteborgs universitet, Linköpings universitet och Blekinge tekniska högskola..

Utgiven November 2007
Formgivare omslag P&P Kommunikation
Rapport 9:2007
ISBN 978-91-85777-25-9

Adress NSHU
Myndigheten för nätverk och samarbete inom högre utbildning
Box 194
Telefon Brunnshusgatan 6
Fax 871 24 Härnösand
E-post 0611-34 95 00
0611-34 95 05
info@nshu.se
www.nshu.se

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	1
Magisterutbildning med ämnesbredd, med inriktning mot IT-stödd distansutbildning	2
Bakgrund och syfte med projektet ”Magisterutbildning med ämnesbredd, med inriktning mot IT-stödd distansutbildning”	2
Liten historik	3
Programmets förankring på lärosätena	4
Marknadsföring	4
Magisterutbildningens struktur	4
Lärplattformar	5
Planer på gemensamma funktioner för ansökning och utvärdering	6
Administrativa frågor	6
Examina	7
Antagningskrav – en stötesten	7
Söktryck på kurserna	7
Genomströmning	8
Administration av Breddmagistern jämfört med magisterprogram placerat på ett lärosäte	8
Överblick och styrning	8
Efter samarbetets upphörande	9
Profilering och samverkan – erfarenheter under gång	9
Studenterna på programmet	9
Empirisk del: Enkätundersökning av programstudenter	10
Summering	13
Referenser	15
Bilaga	16

Magisterutbildning med ämnesbredd, med inriktning mot IT-stödd distansutbildning

Uppdraget har varit att skriva en projektrapport för projektet ”Magisterutbildning med ämnesbredd, med inriktning mot IT-stödd distansutbildning” som påbörjats 2004 vid Myndigheten för Sveriges Nätuniversitet och avslutats i formen av NSHU-stött projekt 2007.

I arbetet med denna rapport har jag gått igenom de protokoll och dokument som ställts till mitt förfogande genom NSHU:s virtuella kontor, haft kontakt med vissa av de personer som deltagit i projektgruppen från de olika lärosätena samt genomfört en enkät med de studerande på programmet. Förutom de nämnda källorna har jag företagit en liten enkät (vars begränsningar framkommer i texten) riktad till studenter som varit antagna på programmet. Utifrån detta material har jag försökt att skapa en bild av projektet och summera några erfarenheter som kan dras av det.

Mitt stora tack till personerna i projektgruppen och till Gunnel Wännman Toresson, handläggare vid Myndigheten för nätverk och samarbete inom högre utbildning, för hjälpen med denna rapport!

Camilla Siotis
Lund, 071011

Bakgrund och syfte med projektet ”Magisterutbildning med ämnesbredd, med inriktning mot IT-stödd distansutbildning”

Projektet har haft som konkret syfte att skapa en utbildning på magisternivå för IT-stödd distansutbildning i ett samarbete mellan fem lärosäten, där varje lärosäte haft vissa egna moment och vissa valbara delkurser som erbjudits programstudenter oavsett vid vilket av dessa lärosäten de varit registrerade.

Enligt en sammanfattning gjord våren 2003 av Margareta Gisselberg, Myndigheten för Sveriges nätuniversitet, är

”Det övergripande syftet med satsningen är att öka kompetensen hos personal inom högskolan på området flexibel utbildning till en internationellt jämförbar nivå.

Därtill syftar den till,

- att de medverkande lärosätena kan erbjuda studerande en ökad tillgänglighet till utbildningen genom ett nätbaserat genomförande
- att de studerande genom lärosätenas samlade kursutbud kan erbjudas större valmöjlighet
- att ekonomin i utbildningen förbättras genom att lärosätena samverkar och kan utnyttja varandras kompetens och resurser optimalt”

Målgruppen för utbildningen är från början således i första hand högskolornas personal, men även lärare, lärarstuderande och utbildare inom organisationer och företag utanför högskolevärlden.

Från interna protokoll och dokument (Myndigheten för Sveriges nätuniversitet, 2003) framgår att ”IT-stödd distansutbildning är ett tvärvetenskapligt ämne där lärande, kommunikationsteknik och lärandeorganisationer står i fokus. Ämnet kännetecknas av en

kombination av olika kunskapsområden främst från beteendevetenskap, men även informations- och kommunikationsteknik, datavetenskap och utbildningsvetenskap ingår.”

Det framkommer även att det som ”särskiljer denna utbildning är dess flexibilitet vad gäller organisation, innehåll och målgrupp samt den tydliga inriktningen på distansutbildning; lärande och undervisning på distans är en extra utmaning”.

Liten historik

Upptakten till projektet var ett initiativ från Uppsala universitet som kontaktade Myndigheten för Sveriges nätuniversitet angående utveckling av en ny magisterutbildning med ämnesbredd. Myndigheten skickade ut en inbjudan till diskussion i Stockholm i januari 2003 om magisterutbildning i nätbaserat lärande. Inbjudan riktade sig då till lärarutbildningar och pedagogiska institutioner.

Många lärosäten hade vid denna tidpunkt tankar på eller redan påbörjade bredd- eller djupmagistrar under olika namn inom området nätbaserat lärande. Denna typ av utbildning ansågs vara en grundbult för att få god kvalitet i IT-stödd distansutbildning, och därför var det i Myndigheten för Sveriges nätuniversitets intresse att främja utvecklingen av denna typ av utbildning.

Under våren 2003 konstituerades en arbetsgrupp med representanter för de fem lärosäten som sedan kom att ge magisterutbildningen inom ramen för samarbetet. Margareta Gisselberg och Gunnel Wännman Toresson – senare enbart Gunnel Wännman Toresson - var representanter för Myndigheten för Sveriges nätuniversitet och samordnade gruppen.

I maj 2003 fattade Mats Ericson, Myndigheten för Sveriges nätuniversitets dåvarande generaldirektör, beslut om att tilldela projektet ”Magisterutbildning i flexibelt lärande” 300 000 kronor för planeringsarbete. Medlen skulle täcka kompetensutveckling av utvecklingsledande personal, möteskostnader för arbetsgruppen samt produktion av en hemsida för projektet. Senare fattades också ett beslut att tilldela projektet ytterligare 100 000 kronor för att fortsätta arbetet under 2004, varav halva beloppet för projektgruppens möten och resor och halva kostnaden för marknadsföring.

Vid tidpunkten för det första beslutet om projektmedel från Myndigheten för Sveriges nätuniversitet bildades en arbetsgrupp bestående av representanter från fem lärosäten med lärarutbildningar: Blekinge tekniska högskola (BTH), Göteborgs universitet/IT-universitetet (GU), Högskolan Kristianstad (HKr) Linköpings universitet (LiU) samt Uppsala universitet (UU). Under 2003 avslutades den inledande fasen med kompetensutveckling och utbildningsplaner samt kursplaner. En modell för kursstrukturen togs fram inför anhållan om projektmedel. Denna modell kom att bestå som struktur medan innehållet när det gällde kurser i viss mån förändrades under den fortsatta processen. Under 2004 skedde en rikstäckande marknadsföring samt en processutvärdering av en extern utvärderare (Brenner, 2004). Förankrings- och kursplanearbetet på lärosätena fortskred under 2004. Vid flera tillfällen under projekttiden hölls workshops för lärare och koordinatörer inom programmet.

Utbildningen startade som planerat hösten 2004 och fick då 364 sökande på de olika lärosätena (enligt pressmeddelande). Dock skedde ett relativt stort bortfall av studenter till den egentliga kursstarten. Den planerade omfattningen var 20 helårsstudieplatser per lärosäte. Under hösten 2004 gavs kurser vid samtliga lärosäten med 10 – 28 studenter per kurs.

Redan under hösten 2004 uppkom problem i och med att lärosätena hade olika behörighetskriterier för antagning. Vissa kurser hade grundläggande behörighet medan andra

kurser krävde 120 p kandidatexamen à 120 poäng, beroende på vid vilket lärosäte respektive kurs gavs. Från och med vårterminen 2005 blev ett krav att kurserna inom samarbetet skulle hållas för enbart studerande med 120 p kandidatexamen à 120 poäng för att kunna räknas in i programmets magisterexamen.

Linköpings universitet (LiU) valde dock att ge sina kurser för studenter utan grundexamen även fortsättningsvis, och därmed kom LiU aldrig att medverka fullt ut med sina kurser i programmet. Däremot fortsatte LiU samarbetet genom att delta i projektmötena och även i gemensamma aktiviteter, till exempel på konferensen Netlearning.

Från och med höstterminen 2005 och framöver fick man problem med för lågt söktryck på vissa av kurserna på samtliga lärosäten. Denna situation fortsatte under 2006 och ekonomin blev besvärlig för kurserna. BTH och HKr hanterade en del av problemen med minskande söktryck genom att samarbeta kring de båda obligatoriska kurserna (se Magisterutbildningens struktur nedan) på programmet från och med höstterminen 2005.

Samarbetsprojektet avslutades i NSHU:s regi i och med våren 2007.

Programmets förankring på lärosätena

Vid varje deltagande lärosäte har ett avtal slutits på administrativ nivå att delta i samarbetet med Breddmagisterprojektet. Starkast förankring har funnits vid GU/IT-universitetet, där också extra resurser i form av ekonomisk förstärkning skjutits till.

Marknadsföring

Gemensam marknadsföring har skett på flera olika sätt: Det har lagts in annonser i SULF-tidningen, Nätuniversitetets hemsida har annonserat den, men här har ett återkommande problem varit att studenter har haft svårt att hitta information och att länkar inte fungerat eller inte hållits uppdaterade från lärosätenas sida. Vidare har information gått ut via Nätuniversitetets nätverk och studievägledare. Marknadsföring skedde också genom att utnyttja nätverk som de deltagande högskolorna haft, bland annat kontaktades samtliga handledare som varit involverade i projektet "IT i skolan" (ItiS). Programmet marknadsfördes också med en gemensam insats av lärosätena i programsamarbetet vid konferensen Netlearning 2006. Även Myndigheten för Sveriges nätuniversitets pedagogiska referensgrupp utnyttjades för marknadsföringen av programmet.

Magisterutbildningens struktur

Magisterutbildningens struktur syftade till att ge den studerande en relativt stor möjlighet att fritt välja bland ett flertal kurser vid de olika lärosätena. Samtidigt hade det lärosäte där den studerande var registrerad ansvaret för de fasta delarna i programmet. Upplägget var således:

- Den studerande registrerades på magisterprogrammet vid ett av de medverkande lärosätena, vid det som då blev dennes heminstitution. Denna institution hade sedan huvudansvar för den studerande, samt för de inledande och avslutande kursblocken (kallade Basblock 1 respektive Basblock 3).

- Basblock 1 omfattade 5 poäng Grundläggande pedagogik och 5 poäng Distansutbildningspedagogik.
- Ett utbud av specialiserade fempoängskurser, förlagda till de olika samverkande lärosätena, erbjöds för fritt val. Den studerande skulle välja sammanlagt fyra av dessa och registreras hos det kursgivande lärosätet på respektive kurs.
- Ett examensarbete om 10 poäng skulle genomföras på den institution på vilken studenten är registrerad.
- Samtliga kurser gavs på kvartsfart, vilket innebar att studenten själv kunde bestämma sin studietakt genom att kombinera upp till 4 kursmoduler på en termin för helfart.
- Examensbevis utfärdas av studentens "heminstitution".

För varje valbar delkurs har gällt att samtliga samarbetspartners måste godkänna varandras kursplaner för att de skulle kunna räknas in i examen.

Struktur för och innehåll i Magisterutbildning med ämnesbredd med inriktning mot IT-stödd distansutbildning, 40 poäng, läsåret 2004/05

	Höstterminen 2004	Vårterminen 2005	
Basblock 1, 5+5 p Obligatoriska kurser	Grundläggande pedagogik och didaktik Distansutbildnings pedagogik	Grundläggande pedagogik och didaktik Distansutbildnings pedagogik	2x5 p
Basblock 2, Valfria kurser om 5p vardera	Informations-Kompetens för distansutbildare Utvärdering och dokumentation Organisation och lärande	Text och bild för Internet, grundläggande kurs Videoproduktion Nätbaserad video Funktionshinder och webbaserat lärande Teknik och medier i distansutbildning Handledning inom IT-stödd distansutbildning Organisation och lärande	4x5p
Basblock 3, 10p obligatoriskt examensarbete		Examensarbete	10p
			40p

Lärplattformar

De olika lärosätena har haft olika lärplattformar för sina kurser. Uppsala universitet har använt First Class och Pingpong, Göteborgs universitet/IT-universitetet Fronter, Blekinge tekniska högskola och Högskolan Kristianstad har använt Luvit och Linköpings universitet Blackboard. Att olika plattformar använts har naturligtvis varit en konsekvens av vilka system man haft vid de olika lärosätena, men det har också varit en medveten tanke att det varit

positivt att studenterna genom att läsa kurser vid olika lärosäten fått pröva på olika plattformar och därigenom skaffa sig en bredare erfarenhet av dessa.

Planer på gemensamma funktioner för ansökning och utvärdering

Det har funnits planer på en gemensam elektronisk ansökningsblankett som också skulle utgöra en individuell studieplan. Denna blankett skulle vara färdig vt 2005, men detta kom aldrig att genomföras i praktiken. Det fanns också planer på en gemensam utvärderingsblankett till vt 2005. Vidare skulle en webbenkät utformas med en formativ och en summativ del. Tre av lärosätena hade vid något tillfälle tagit på sig att producera dessa funktioner, men ingen av dessa funktioner kom att tas fram i praktiken.

Det är naturligtvis olyckligt att dessa initiativ inte kom att genomföras, och detta har antagligen berott på stor arbetsbörda för eldsjälarna i projektgruppen.

Administrativa frågor

Erfarenheterna från projektet är som man kan vänta sig både positiva och negativa. Samordningen mellan olika system och rent administrativa faktorer ställer till problem.

- De olika lärosätena har ursprungligen haft olika tolkningar av behörighet.
- Det har funnits svårigheter med tillgodoräknande.
- Det har inte funnits en samlad bild av studenter i programmet som gripit över de olika lärosätena. Kontakten mellan studenterna och deras hemlärosäte har varit olika på olika håll.
- Eftersom det inte funnits ett centralt ansökningssystem har studenter varit tvungna att göra fulla ansökningar med samtliga meriter till varje lärosäte.
- Kurserna har kunnat läsas och sökas dels som enstaka kurser och dels som programkurser. Studenterna har därför antagits till kurserna på olika vägar eftersom det varit otydligt om en programstudent skulle söka kurserna som programkurs (där de ju är antagna och ska ha prioritet för att få en plats) eller genom direkt anmälan till enstaka kurs.
- Studenterna har varit tvungna att vara medlemmar i olika studentkårer beroende på vilka kurser de läst en viss termin och i flera studentkårer under samma termin om de läst kurser vid olika lärosäten samtidigt.
- Självva samarbetet har också genererat extra administration, bland annat därför att kurser för de valbara kurserna måste godkännas av alla lärosäten.

Mats Brenner (2004) har gjort en utvärdering av administrativa hinder för samarbete i tre projekt som stötts av Myndigheten för Sveriges nätuniversitet, varav ett varit det projekt som avrapporteras här. I denna utvärdering har han pekat på de administrativa problemen och möjliga åtgärder för att lösa dessa. Han har även tagit upp att erfarenhetsutbytet mellan de tre projekten inte varit stort, vilket hade varit önskvärt. Några reaktioner eller åtgärder på basis av resultatet av Brenners rapport avspeglar sig inte i dokumentationen eller protokollen för det här rapporterade projektet. I stora delar ligger de möjliga åtgärderna, som en samordning av ansökningar genom Ladok och organiserade erfarenhetsutbyten, dock på en annan nivå än den där projektgruppen kunde påverka.

Examina

Vid BTH och HKR har ännu inga studenter tagit ut examen, vid UU har 4 personer och vid IT-universitetet/GU har 1 person gjort sitt examensarbete. 5 studenter är aktiva på examensarbetskursen på BTH varav en beräknas ta examen under september -07. Om hela programmet genomförs konsekvent på kvartsfart motsvarar detta en tidsperiod av 8 år, och när denna rapport skrivs har programmet bara funnits i 3 år. Eftersom kurserna inom magisterprogrammet ges på kvartsfart är det svårt att veta i vilken utsträckning studenterna på programmet avser att genomföra sina studier fram till examen, avbrutit sina studier tillfälligt eller gjort avhopp från programmet. Genomströmningen för basblock 3, examensarbete, tycks vara mycket lågt. Man får dock ta hänsyn till att programkurserna är beräknade att genomföras på kvartsfart, vilket innebär att det kan ses som normal takt om denna avslutande 10-poängskurs görs under ett år. Därmed kan det finnas ett flertal studenter som hunnit påbörja men inte avsluta denna kurs när denna rapport skrivs och det är möjligt att genomströmningen kommer visa sig bättre vid ett senare tillfälle.

Antagningskrav – en stötesten

Vid starten av programmet meddelades att lärosätena fått in över 350 sökande till programmet eller programkurserna (NSHU "Avslutade projekt"). Första terminen, dvs. höstterminen 2004, skedde antagningen till kurserna med olika krav vid olika lärosäten. På kurserna kom således både studenter med 120 p kandidatexamen och studenter med mindre studier bakom sig att gå på delkurserna på vissa av lärosätena. Kurserna gavs både som kurser inom magisterprogrammet och som fristående kurser, och det har de gjort även de påföljande terminerna. Däremot beslutades, på uppmaning av UU, att antagningskraven för kurserna måste vara 120 p kandidatexamen *oavsett* om studenten i fråga gick kursen som fristående kurs eller som programkurs.

Uppsala universitet hade redan tidigare en policy att inte blanda studenter med olika nivå av förkunskaper, vilket innebar att studenter inte skulle kunna få en breddmagisterexamen vid UU som innehöll kurser med blandade studentgrupper. Intressant i sammanhanget kan också vara att breddmagistrar som koncept var på väg ut i och med Bolognaprocessen, och det därför var nödvändigt att ge programmet karaktär av djupmagister. Därmed måste kurserna ges på det som från och med höstterminen 2007 skulle komma att bli "avancerad nivå", vilket också talade mot förkunskapsmässigt blandade grupper.

LiU accepterade inte denna förändring i antagningskraven, och stod därför utanför programsamarbetet med sina kurser och studenter. Dock bibehöll, som nämnts, LiU sin aktivitet i projektgruppen och de övriga medverkande lärosätena hjälpte i någon mån till med att ta över de studenter från LiU som ville fortsätta på programmet.

Söktryck på kurserna

I de siffror som tagits fram för denna rapport verkar antalet studerande på programmet inte vara så högt. Det är uppenbart att det är svårt att få fram pålitliga data eftersom det är nödvändigt att lägga pussel av siffror som organiserats på olika sätt på de olika lärosätena. Vissa studenter har sannolikt registrerats som programstudenter ibland och fristående studenter ibland, eftersom det inte funnits ett välfungerande och konsekvent sätt att söka kurserna inom programmet. Säkert är emellertid att ett vikande söktryck efterhand blev mer och mer problematiskt. Det vikande söktrycket har sannolikt berott på att det varit en

begränsad grupp möjliga studenter till kurserna. Dessa har fått sökas bland personer som uppfyllde tre kriterier; de skulle vara motiverade att läsa programkurserna samtidigt som de måste ha 120 p kandidatexamen och tid att genomföra studierna. Kravet på 120 p kandidatexamen för studenterna på samtliga programkurser ledde till att både grupper som haft äldre högskolestudier bakom sig (som då kan ha långa studier bakom sig med inte nödvändigtvis i form av en examen) och nyare studenter som inte hunnit ta examen varit uteslutna från kurserna. Från och med ht 2005 börjar problemet med söktrycket att diskuteras inom projektgruppen.

Som programstudent har man förtur till programkurserna. Det är oklart om man behövt söka till kurserna i ordinarie ansökningstid eftersom man varit antagen på programmet. Beslut om att ställa in kurser med för litet deltagarantal kan i många fall ha fattats innan studenter som redan varit inne på programmet hunnit meddela sina val. I osäkerheten då kurser börjat inställas in har studenter sannolikt sökt fler kurser än de planerat läsa för att ha kurser att fylla på sitt program med. Därmed har det vikande studentantalet på kurserna bidragit till en instabilitet och osäkerhet i själva kurssystemet och svårigheter för både lärosätena och studenterna att planera på ett riktigt sätt.

Genomströmning

Genomströmningen på kurserna har inte varit särskilt hög. På IT/GU är den genomsnittliga prestationsgraden för kurser inom programmet cirka 37%, på BTH 53,4%, på UU 43% och på HKR 50%. Riksgenomsnittet för genomströmning på nätkurser generellt var närmare 58% under år 2005 (Forsberg, 2006). Eftersom programstudenterna har 120 p kandidatexamen och därmed är mycket studievana - många av dem är ju också själva lärare på högskolor och universitet - hade man kunnat vänta sig en högre genomströmning. Detta innebär att studenternas prestationer inte i första hand är relaterade till deras kapacitet för högre studier utan till andra faktorer. Frågan om genomströmning och avhopp belyses också i den empiriska delen av rapporten längre fram.

Administration av Breddmagistern jämfört med magisterprogram placerat på ett lärosäte

Breddmagistern har administrerats på lärosätena på samma sätt som övriga program på respektive universitet/högskola. Detta har haft som konsekvens att programmet har hanterats inom system som är avpassade för att handha utbildningar som helt befinner sig på ett och samma lärosäte och för studenter som genomför sina studier vid endast ett lärosäte. Halva breddmagistern (20 poäng) består av valbara kurser och ordningsföljden mellan kurserna är huvudsakligen fri, förutom när det gäller examensarbetet. Båda dessa faktorer gör det svårare att följa och att följa upp studenter för både programansvariga och administration jämfört med majoriteten av utbildningsprogram.

Överblick och styrning

Det är uppenbart att den administrativa formen för Breddmagistern gjort det mycket svårt att ha en överblick över programmet och därmed att ta övergripande beslut när det gällt att styra utbildningen. Varje lärosäte har fattat beslut baserat på sina omedelbara förutsättningar.

Det har inte funnits en central kontroll över hur många studenter som varit registrerade och aktiva på programmet eller på vilka behov dessa haft när det gäller de valbara delkurserna.

Inte heller har programmet utvärderats *övergripande* av studenterna, även om de ingående kurserna har hanterats inom respektive lärosätes kursvärderingssystem. Den höga graden av autonomi mellan de olika lärosätena, att vissa administrativa problem som antagningsformen inte lösts (jmf Brenner, 2004) och att de gemensamma lösningar som diskuterats i projektgruppen inte kunnat genomföras har lett till att det inte funnits ett tillräckligt faktaunderlag för övergripande beslut angående programmet. Kanske har också medlemmarna i projektgruppen haft svårt att balansera mellan programmets behov och de ramar som respektive lärosäte haft att förhålla sig till på olika plan.

Efter samarbetets upphörande

I dagsläget ansvarar givetvis respektive lärosäte för de studenter som de antagit till programmet, men det är oklart vilket utbud av valbara kurser som egentligen står till buds för studenterna. Det finns därför en klar risk att programmet sönderfaller i en mängd särlösningar där kurser som inte tillhört programmet under projektiden får plockas in av de respektive lärosätena för att de ska kunna leva upp till sina åtaganden gentemot de egna programstudenterna. Studerande vid GU har erbjudits att bli överförda till andra program och i övrigt finns möjligheter för studenterna att under en viss tid slutföra sin examen.

Profilerings och samverkan – erfarenheter under gång

En av projektets ambitioner har varit att varje lärosäte skulle bidra med de kurser som de hade särskilt goda förutsättningar för att ge vad gällde kompetens och pedagogik. Detta är en tanke som varit vägledande för Distum (föregångare till NSHU och Nätuniversitetet, jmf Gisselberg). Det ligger också nära Höskoleverkets betoning av behovet av profilering och samverkan för att höja utbildningskvaliteten (se t ex Höskoleverkets verksamhetsplan 2007). Erfarenheterna av försöket att skapa en utbildning på dessa grunder fick komma under utbildningens gång. Denna öppenhet tycks ha varit karaktäristisk för projektet och projektgruppen och bidrar till behållningen av projektet i samma mån som den faktiska utbildningen av studenter som skett. Den process som skett kring programmet visar på möjligheter och hinder som behöver bearbetas för att högskolors och universitets resurser ska kunna samordnas på ett konstruktivt sätt.

Studenterna på programmet

Det finns många faktorer som är intressanta att utreda ur de studerandes perspektiv. En sådan huvudfråga är om programkursernas emellanåt dåliga genomströmning kan bero på att studenterna varit yrkesverksamma personer som haft behov av kunskapen från programkurserna för sitt arbete men inte av ett helt program eller egentligen av att avsluta sina kurser och ta poäng. Med andra ord kan det finnas en missvisande passning mellan den specifika målgruppen och sättet att mäta kursernas effektivitet (genom antal studenter som fullbordar dem), vilket kan vara en generellt viktig kunskap när det gäller utbildning riktad mot denna typ av målgrupp.

Empirisk del: Enkätundersökning av programstudenter

För att kunna undersöka programmet ur de studerandes perspektiv gjordes en enkät på nätet med utvärderingssystemet Eval. Enkäten finns som bilaga 1 till denna rapport.

Det visade sig något svårt att få säker tillgång till alla programstudenter, beroende på hur de studentadministrativa systemen var upplagda, men brevet (eller mejlet) fick gå ut till de adresser som kunde hittas.

Ett brev skickades ut till 70 studenter med post (eftersom det bedömdes som osäkert om alla använde sina mejladresser som studenter) där de ombads att göra enkäten via webben. Samma meddelande, samt länk till enkäten, skickades ut till 32 personer via mejl, där det fanns tillgång till mejladresser av personlig typ. Några mejladresser visade sig vara inaktuella (det vill säga kom tillbaka till avsändaren), men dessa personer ingår då i de 70 som fick brevet med post. Från BTH kom enbart 6 adresser då det inte fanns tid att få fram studenter som inte var aktiva innevarande termin.

Från det att brevet skickades hade mottagarna 15 dagar på sig att gå in på nätadressen och besvara enkäten.

En knapp tredjedel av de tillfrågade fyllde i enkäten. Detta innebär givetvis att enkäten inte är så representativ för hela den grupp som inbjudits att delta, men man får tänka på att även personer som inte varit aktiva på flera år ingått i gruppen och att dessa kan ha varit särskilt omotiverade att göra sig besväret med att svara på enkäten. Enkäten redovisas enbart deskriptivt, eftersom det inte finns någon uppenbar nytta med en statistisk analys och inte heller är lämpligt att göra en sådan då svarsfrekvensen är så pass låg. Ingen bortfallsanalys är heller gjord, eftersom detta skulle ha tagit alltför lång tid. Man bör därför inte fästa något stort avseende vid de proportioner av svar som redovisas, medan svarens art och karaktär ger upphov till intressanta infallsvinklar.

Bakgrundsfrågor

30 studenter svarade på enkäten, vilket motsvarar en svarsfrekvens på 29,4%. 56,7% av de svarande var kvinnor och 43,3% män (17 respektive 13 stycken.). 14 av de svarande var antagna år 2004, 8 var antagna år 2005, 7 var antagna år 2006 och 2 personer hade inte lämnat svar.

80 % av deltagarna hade fast arbete, i övrigt var det 1-2 personer per annat svarsalternativ (se bilaga 1). 46,7% undervisade vid högskola/universitet, 30 % undervisade på annan nivå, och 1-3 personer uppgav vart och ett av de övriga alternativen.

På grund av svårigheterna att få ut enkäterna till samtliga programstudenter är urvalet av de svarande inte representativt för programmet eller andelen studenter vid respektive lärosäte. Mest påtagligt är att UU och BTH är kraftigt underrepresenterade.

Lärosäte	%	Antal
UU	16.7%	5
GU/IT	43.3%	13
BTH	10%	3
HKr	26.7%	8
Ej svarat	3.33%	1

Tabell 1. Andel svarande från de olika lärosätena

20% (6 stycken) av de svarande uppgav att de hade avbrutit sina programstudier. Samtliga av dessa lämnade skriftliga kommentarer; fyra uppgav tidsbrist av olika skäl; en uppgav att det var problem med att få vissa kurser ekvivalerade och att det därför passade bättre med ett annat program; en att deltagandet i programmet främst berodde på möjligheten att själv studera relationen mellan studerande och lärare för att därmed själv kunna utvecklas mer som lärare.

Finansiering

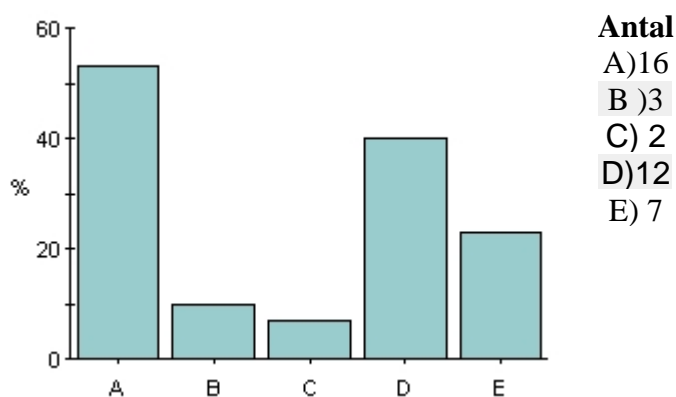
63,3% uppger att de gått programmet utan finansiering, på sin fritid; 23,3% att de haft allmän kompetensutvecklingstid som de valt att lägga på dessa kurser, 6,67% att de haft särskild kompetensutvecklingstid för kurserna och 3,33%, slutligen har haft studiemedel. Allmän kompetensutvecklingstid är rimligen bara ett bidrag till studierna, vilket märks i flera kommentarer om att mycket fritid också gått åt.

Motivation och nytta

80 % av deltagarna uppger att de använder eller avser att använda sina kunskaper från kurserna inom programmet i sitt yrke, 16,7% att de avser att söka arbete där dessa kunskaper är nödvändiga eller meriterande och en person uppger eget intresse som motivering.

Ingen av de svarande har uppgett att det varit ett krav från arbetsgivarens sida att de skulle gå programmet och enbart 2 personer att det varit ett önskemål från arbetsgivarens sida.

När det gällde frågor om nyttan av kurserna i förhållande till arbetsgivare uppfattar lite mer än hälften att dessa ses som en merit av denne.

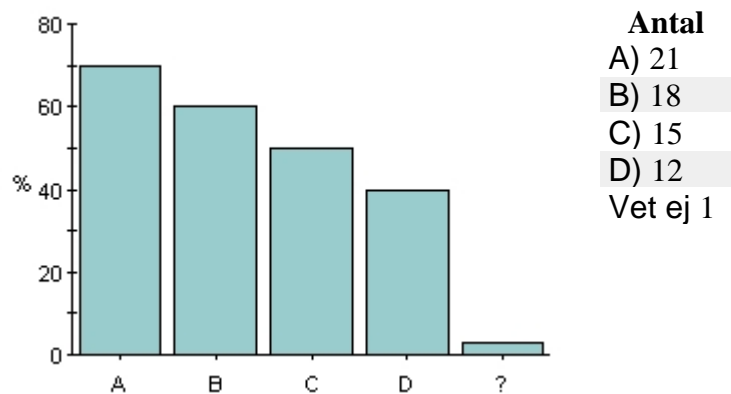

Tabell 1. Flera alternativ har kunnat anges.

Svarsalternativ:

- A) De kurser jag gått inom programmet betraktas som en merit av min arbetsgivare
- B) Jag har fått arbetsuppgifter som är relaterade till att jag läst kurser på programmet
- C) De studier som jag gjort på programmet har beaktats vid lönesamtal
- D) Jag räknar med att mina studier på programmet kommer att ha en positiv inverkan i relation till en framtida arbetsgivare
- E) Inget av ovanstående

På frågan om på vilka sätt man haft nytta av programkurserna har många valt att ange flera alternativ. Fördelningen ser ut såhär:

Tabell 2. Flera alternativ har kunnat anges.

Svarsalternativ:

- A) Genom att jag har sett kursupplägg som inspiration för mina egna kurser
- B) Genom att jag har fått erfarenhet ”från andra sidan katedrarna”, det vill säga som distansstudent
- C) Genom att jag har sett exempel på sådant som jag vill undvika i mina egna distanskurser
- D) Genom att jag har lärt mig att arbeta i distansplattformen

De flesta svarande uppger att de har nytta antingen av samtliga de kurser de gått inom programmet (53,3%) eller av vissa av kurserna (33,3%). 10 % uppger att de sannolikt kommer att ha nytta av kurserna och endast en person att denne inte har någon nytta av kurserna (3,33 %).

Studenten och kurserna

Eftersom svarsfrekvensen varit så relativt låg, redovisas inte de olika frågorna som berör hur många kurser man varit anmäld till respektive avslutat. Det finns anledning att tro att svaren på dessa frågor inte är representativa för hela gruppen programstudenter.

Studentinflytandet i kurserna har setts som ”Gott” av 43,3%, ”Mycket olika” i olika kurser av 30 %, ”Mindre gott” av 20 % och ”Obefintligt” av 6,67 %. En kommentar har varit att det inte finns möjlighet att hinna med en formativ utvärdering på en 5-poängskurs, utan att inflytandet har fått gälla inriktning på examinationsuppgift samt eventuellt för nästa kull studenter. En annan kommentar har pekat på att kurserna har varit olika mycket detaljplanerade från början, där de ”färdiga” har gett mindre utrymme för påverkan.

50 % av de svarande uppgav att de betalat kåravgift vid mer än ett lärosäte under samma termin. 50 % uppgav att de tyckte att det var negativt att behöva betala kåravgift vid flera lärosäten, medan 26,7% uppgav att det inte var något större problem och 16,7% att de inte tagit ställning. Ingen student angav att det var ”Befogat” att ta kåravgift från flera kårer.

66,7% uppgav att de sökt kurser även på andra än sitt hemlärosäte. 33,3% hade erfarenhet av att kurser de sökt blivit inställda på grund av lågt deltagarantal. 23,3% hade av olika anledningar sökt fler kurser än de avsåg att gå en termin.

36,7% uppgav att de haft problem med att arbetsbördan för studierna och ordinarie arbete sammanfallit (t ex terminsstart och -slut), medan 50% uppger att de inte haft sådana problem och 10% anger ”vet inte”.

40 % svarade ”nej” på frågan om de hade problem att veta hur de skulle få ihop till de valbara kurserna inom programmet i nuläget. 23,3% svarade att de hade sådana problem, lika många (23,3%) att de inte visste och 13,3% besvarade inte frågan.

Några av kommentarerna i fritext

Vissa mera generella synpunkter har redan sammanfattats från de kommentarer som enkättagarna skrivit i fritextfält. Nedan följer ett litet antal direktciterade kommentarer som är mer specifika, men som kan vara intressanta att ta del av.

Om avbrutna studier:

”Mitt deltagande berodde främst på möjligheten att kunna studera relationen mellan studerande och kursledare för att själv bättre kunna ta ställning till vad som fungerade bra och vad som behöver utvecklas i mitt eget arbete.”

”Jag hade gärna fortsatt om jag fått räkna in de kurser jag läst tidigare som kurser i programmet. T ex distanspedagogik 5 poäng och några andra också. Som det blev nu så skulle jag läsa i flera år för att komma fram till en magisterexamen. Jag har därför sökt andra fördjupningskurser för att få en magisterexamen i ett annat ämne.”

Om antagning:

”Det har inte varit komplicerat att söka kurser vid andra lärosäten än det jag är antagen vid men i ett fall var det mycket besvärligt att bli antagen.”

”Man vi verkligen kämpa mycket med administrationen.”

Om kåravgifterna:

”Som ren distanselev har jag ingen nytta av vad kåren har att erbjuda. Att dessutom behöva betala till flera känns fel.”

”Problemet med kåravgift vid flera lärosäten har framför allt varit att det i vissa studentkårer är svårt att bli registrerad som medlem om man är distansstuderande. Deras utgångspunkt är att man ska komma på en fysisk inskrivning.”

Om studieadministration:

”Bra information i början av programmet, men sedan blev det tyst.”

”Dålig uppföljning av mitt studieuppehåll från programansvariga.”

Summering

Magisterutbildningen med ämnesbredd med inriktning mot IT-stödd distansutbildning har dels varit ett projekt och dels en utbildning och behöver ses i båda dessa perspektiv.

Projektet har genomförts med mycket fria förutsättningar, med tanken att utformningen skulle ta gestalt under projektets gång. Utan tvekan har projektet i sig utvecklat kompetens och stått för kunskapsöverföring och kontakter mellan de som berörts av arbetet med programmet. Projektgruppens samarbete har varit mycket givande för de medverkande eldsjälarna och har därmed inneburit ett utbyte av information, idéer och synsätt mellan de

fem lärosätena. Breddmagistern finns inte kvar som program efter projekttidens utgång, men många delar har levt vidare, som enstaka kurser eller i andra program, och inte minst som inslag i högskolepedagogiska kurser. Projektet som sådant har alltså sått sina frön, utöver den utbildning av studenter som skett.

Oavsett övriga problem med administration och så vidare som tagits upp tidigare i rapporten, så är det låga studerandeantalet som är stötestenen. Det har också funnits ett genomströmningsproblem i programmet: Studenter som varit antagna till kurser har inte genomfört dessa i så hög grad som man kunde förvänta, och genomströmningen på programmet som helhet är mycket låg, det vill säga studenterna har valt att läsa vissa kurser men inte hela programmet. Därigenom har de studenter som funnits i systemet inte heller kommit att fylla ut de valbara kurser som getts i den mån man kunde ha förväntat sig.

Den tolkning jag gjort under arbetet med denna rapport är att passningen mellan målgruppen och formen inte fungerar väl. Det finns personer som efterfrågar kompetenshöjning inom många av de områden som programmets kurser har legat. Dessa personer, som ju är ”färdigutbildade” såtillvida att de har en examen och oftast ett kvalificerat arbete, är dock inte motiverade av att ta hela ”paketet” med examen eller ens nödvändigtvis poängen på de enskilda kurserna.

Det ska återigen poängteras att den enkätundersökning som gjordes och redovisas i den empiriska delen inte är att betrakta som tillförlitlig eller representativ på grund av att den bara nått ut till delar av studentgruppen, samt att det varit tillgängligheten till aktuella adresser som avgjort vilka som fått chansen att svara. Vidare är svarsfrekvensen inom den grupp som fått anmodan att göra enkäten inte heller hög, vilket också begränsar dess giltighet. Emellertid finns det orsak att intressera sig för de aspekter som tas upp av studenterna, även om de får ses som en samling möjliga och individuella svar snarare än något som ger en heltäckande bild av programmets studenter.

Svaren i enkät som gjorts för rapporten visar på att de studenter som svarat generellt är personer som studerar på sin fritid därför att de själva upplevt ett behov av kompetenshöjning, men utan att arbetsgivaren uttryckt något önskemål eller gett annat än generella kompetensutvecklingsresurser för studierna. De har i hög utsträckning sett kurserna som ett sätt att få inspiration till egna distanskurser och som ett sätt att uppleva hur det är att vara student på sådana kurser. De svarande har i relativ hög utsträckning uppfattat det som att arbetsgivaren anser att kurserna är en merit och att detta också kan intressera en framtida arbetsgivare, men i låg omfattning att deras programstudier räknats in vid lönesamtal. Det är således de studerandes egen motivation och intresse för själva området och av att höja sin kompetens som träder fram i svaren, medan yttre motiv i stor utsträckning saknas.

Samma typ av fenomen har redan beskrivits i utvärderingen av projektet DalMal (K Gisselberg), det vill säga låg genomströmning trots att studenterna (som också i detta fall varit högskolelärare) överlag varit nöjda med kurserna. Att ”ta poäng” visade sig inte särskilt angeläget för denna typ av studenter.

Både breddmagisterprojektet och DalMal-projektet visar att det är angeläget att ta en *övergripande diskussion* om hur man ska hantera vidareutbildning på den nivå som målgruppen utgör.

Även de problem som den decentraliserade administrationen av programmet gett upphov till behöver behandlas övergripande, eftersom detta problem kommer att generellt beröra projekt där lärosäten ska samarbeta brett om en utbildning. Samtidigt är det värdefullt att ta vara på den tanke om frihet och ömsesidig respekt som präglat projektgruppens arbete och som kanske varit en av frukterna av frånvaron av central styrning.

Referenser

Avslutade projekt NSHU: Breddad magisterutbildning med inriktning mot IT-stödd distansutbildning.

Nätadress (hämtad 070524):

<http://www.nshu.se/page/2956/breddadmagisterutbildning.htm>

Brenner, M. (2004). Administrativa hinder - en utredning om hinder för samverkan i de administrativa systemen och i de medverkande lärosätenas organisationer
Exekutiv – kort version. Learning Center Högskolan i Gävle

Forsberg, H-O.(2006). Resultat av Myndigheten för Sveriges Nätuniversitet 2005.
Rapport NSHU.

Nätadress (hämtad 070504):

http://www.nshu.se/download/3692/natuniversitetet_resultat_2005_forsberg_0604.pdf

Gisselberg, K. Teknisk utbildning på distans – En beskrivning och utvärdering av två distansutbildningsprojekt inom det naturvetenskapliga och tekniska området.

Nätadress (hämtat 070524):

<http://www.nshu.se/download/440/dalmal.pdf>

Höskoleverkets verksamhetsplan 2007

Nätadress (hämtad 070523):

<http://www.hsv.se/download/18.44aba2dc11030072f7580001835/VP07.pdf>

Bilaga

Bilaga till ”Magisterutbildning med ämnesbredd, med inriktning mot IT-stödd distansutbildning - en projektrapport”

Magisterprogram i distansutbildning

Enkät om Magisterutbildning i distanspedagogik

Tack för att du har gått in på denna enkät. Genom att fylla i den kommer du att hjälpa till att ge en bild av olika aspekter av programmet och hur förutsättningar och förväntningar varit för er som studerar på programmet. Resultatet kommer att publiceras i en rapport om det samarbetsprojekt vid NSHU som ligger bakom utbildningen. Förhoppningsvis bidrar enkäten också till att ge en inblick som kan leda till en bra utveckling i framtiden.

Enkäten görs i systemet Eval och är anonym!

MVH,
Camilla Siotis (HKr)
Med uppdrag att skriva projektrapport för NSHU

Bakgrundsfrågor

Jag är antagen till Breddmagisterprogrammet vid

UU GU/IT BTH HKr

Jag är antagen år

Jag har avbrutit mina programstudier och avser inte att ta upp dem

Ja Nej

Om ja, var vänlig kommentera varför

Jag är

Kvinna Man

Sysselsättning

- Jag har en fast tjänst
- Jag arbetar på timmar/projektanställd
- Jag bedriver egen verksamhet

- Jag är studerande
- Annan sysselsättning

Om tillämpligt: Hur många procent av heltid?

Arbete

- Jag undervisar på högskola/universitet (eller motsvarande nivå)
- Jag undervisar på annan nivå (skola, komvux, KY e dyl)
- Jag arbetar inom den privata sektorn
- Jag arbetar inom den offentliga sektorn
- Inget av ovanstående

Motivation

- Jag använder/avser att använda mig av mina kunskaper från de kurser jag gått inom Breddmagisterprogrammet i mitt yrke
- Jag avser att söka arbete där mina kunskaper från de kurser jag gått inom Breddmagisterprogrammet är nödvändiga eller meriterande
- Annan anledning, t ex eget intresse

Jag har uppmanats att söka till programmet av min arbetsgivare

- Ja - det har varit ett krav
- Ja - det har varit ett önskemål
- Nej

Studiefinansiering

- Jag har haft kompetensutvecklingstid från min arbetsgivare specifikt för att gå kurser inom programmet
- Jag har haft allmän kompetensutvecklingstid från min arbetsgivare som jag valt att lägga på att gå kurser inom programmet
- Jag har haft studiemedel för att gå kurser inom programmet
- Jag har gått kurser inom programmet på min fritid (dvs inte finansierat)

Om du har haft tid från arbetsgivare: Ange andel av tjänst eller antal timmar. Även plats för ev kommentar.

Genomförande av programmet

Jag har haft nytta av mina studier på programkurserna (flera alternativ möjliga):

- Genom att jag har sett kursupplägg som inspiration för mina egna kurser
 - Genom att jag har fått erfarenhet "från andra sidan katedern", dvs som distansstudent
 - Genom att jag har sett exempel på sådant som jag vill undvika i mina egna distanskurser
 - Genom att jag har lärt mig att arbeta i distansplattformen
- Ev kommentar

Jag upplever att studentinflytandet i kurserna varit

- Gott
 - Mindre gott
 - Obefintligt
 - Mycket olika mellan olika kurser
- Ev kommentar till studentinflytande

Basblock 1

Jag har varit antagen till Grundläggande pedagogik

- Ja Nej

Jag har fått tidigare utbildning i pedagogik tillgodoräknad istället för kursen i Grundläggande pedagogik

- Ja Nej Kommer att ansöka

Jag har varit antagen till Distanspedagogik

- Ja Nej

Jag har fullgjort kursen (dvs fått poäng för) Grundläggande pedagogik

- Ja Nej

Jag har fullgjort kursen (dvs fått poäng för) Distanspedagogik

- Ja Nej

Basblock 2

Jag har varit antagen till (antal) valbara delkurser (OBS! ej basblock 1 eller 3):

Jag har fullgjort (antal) valbara kurser på programmet:

Anledning till att jag har kurser som jag inte fullföljt (eftersom detta kan röra flera kurser kan flera alternativ anges):

- Jag har inga oavslutade kurser
- Kvalitén på kursen/kurserna har varit bristfällig
- Kursen/kurserna visade sig vara ett felval, dvs inte inriktad mot områden som intresserade mig
- Tidsbrist pga min arbetssituation
- Tidsbrist av andra skäl
- Jag har haft behållning av kursen/kurserna kursen men har inte motivation att genomföra för poängens skull

Jag har haft problem med mina kurser pga att arbetsbördan varit hög under samma perioder i både kurs och mitt ordinarie arbete (t ex terminsstart och terminsslut)

- Ja Nej Vet inte

Jag avser att fullfölja (antal, ange 0 om tillämpligt) av de kurser som jag har oavslutade:

Jag har påbörjat (antal) valbara kurser som getts vid det lärosäte där jag varit antagen till programmet:

Därutöver har jag påbörjat valbara kurser vid (ange ej lärosätet där du är registrerad som programstudent):

- UU GU/IT BTH HKr

Det har hänt att kurser jag sökt blivit inställda (t ex pga för lågt deltagarantal):

- Ja Nej

Jag har sökt flera kurser än jag tänkt gå under en termin för att välja bland dem

- Ja – för att kunna bestämma mig senare
- Ja – för att ha kurser att gå om någon annan kurs skulle bli inställd

Nej

Jag har i nuläget problem att veta hur jag ska få ihop till de fyra kursmodulerna i Basblock 2 (valbara kurser)

Ja Nej Vet inte

Examen, basblock 3

Examensarbetet

- Jag är antagen till examensarbetskursen
- Jag har avslutat mitt examensarbete
- Jag avser att göra examensarbetet i framtiden
- Jag är inte intresserad av att genomföra examensarbetet

Jag har tagit examen för programmet

- Ja
- Nej
- Beräknar göra det inom denna termin
- Beräknar göra det inom höstterminen -07

Nyttoaspekter

Jag upplever att jag har:

- Ingen nytta av kunskap från de kurser jag gått inom programmet
- Nyttja av kunskap från samtliga de kurser jag gått inom programmet
- Nyttja av kunskap från vissa av de kurser jag gått inom programmet
- Sannolikt kommer att ha användning av kunskap från kurser inom programmet, men inte just i nuläget

Jag upplever att (flera alternativ kan anges):

- De kurser jag gått inom programmet betraktas som en merit av min arbetsgivare
- Jag har fått arbetsuppgifter som är relaterade till att jag läst kurser på programmet
- De studier som jag gjort på programmet har beaktats vid lönesamtal
- Jag räknar med att mina studier på programmet kommer att ha en positiv inverkan i relation till en framtida arbetsgivare
- Inget av ovanstående

Programmets administration

Jag har upplevt det som komplicerat att söka kurser vid andra lärosäten än det där jag är registrerad.

- Ja
- Nej
- Har inte sökt sådana kurser

Jag har låtit bli att söka kurs vid ett annat lärosäte som jag egentligen varit intresserad av pga att det känts komplicerat

- Ja
- Nej
- Vet inte

Jag har fått betala kåravgift vid flera lärosäten under samma termin

- Ja
- Nej

Att behöva betala kåravgift vid flera lärosäten är:

- Befogat
- I praktiken inget större problem
- Negativt
- Vet inte/inte tagit ställning

Utrymme för egna kommentarer

Utrymme för egna kommentarer (fortsättning)

Tack för din medverkan!

Du är också välkommen att kontakta mig om du har ytterligare kommentarer eller frågor till mig:

camilla.siotis@bet.hkr.se

Kontaktperson: Camilla Siotis, camilla.siotis@bet.hkr.se